

2025-09-08

Stab

Ellinor Günther, kommunikationsansvarig

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400) gryaab.se

Mediebevakning

Juni-augusti 2025

Jag sammanfattar i detta dokument utvalda artiklar där Gryaab berörs direkt eller omnämns samt avloppsfrågor som indirekt berör Gryaab, till exempel avloppsvattenrening, uppströmsfrågor samt slam- och biogasfrågor. Information som vi själva lägger upp i våra egna kanaler redovisas inte här.

2025-06-04 Cirkulation

Norrslam ska bränna halva landets slam

Vakin i Västerbotten och Miva i Västernorrlands län planerar för Sveriges första monoförbränningsanläggning för avloppsslam, tillsammans med Umeå Energi. Bolaget Norrslam ska bygga och driva anläggningen som ska anläggas på Umeå Eco Industrial Park. Förbränning av slam och återvinning av fosfor ska i bästa fall kunna vara på plats senast 2030 för en cirkulär hantering av slam.

- Det här blir den första anläggningen för monoförbränning av slam i landet. Vi vill bygga på en innovativ samverkan mellan kommuner och företag. Det innovativa består bland annat i att vi inte bara tänker gå över kommungränser utan även länsgränser men även förhoppningsvis få till företagssamarbeten, säger projektledaren för Norrslam, Jörgen Bergqvist.

Tanken är att hitta gemensamma lösningar och hitta symbioser mellan VA-huvudmän och Umeå Energi men också med näringslivet.

Vi bedömer att nuvarande slamhantering inte kommer att klara kommande lagstiftning. Det är svårt att hantera oönskade ämnen i slammet och det är svårt att tillvarata resurser, i

synnerhet fosfor. Vi är tveksamma till om åkerspridning kommer att fortsätta vara tillåtet, säger Jörgen.

Åkerspridning är också en förhållandevis liten fråga för många kommuner från Sundsvall och norrut. Tillgången på lämplig åkermark är förhållandevis liten och därmed också efterfrågan på slam som gödsel. Jörgen är också tveksam till framtiden för deponitäckning och liknande avsättning. Han själv resonerar om att det kanske kommer att finnas underlag för fyra eller fem slamförbränningsanläggningar i Sverige i framtiden. Det enda tekniska alternativ han ser framför sig är reningsverk med pyrolysteknik i processen.

- Vi vill själva få bort PFAS, mikroplaster och läkemedelsrester ur slammet. Det finns möjligheter att få bort en hel del av det ur slammet med förbränning, säger Jörgen.

2025-06-18 Hållbart byggande, Cirkulation

Nytt initiativ för att minska lustgasutsläpp från avloppsrening (Gryaab)

Lustgas är en kraftig växthusgas och lustgasutsläpp från kommunal avloppsrening är troligen den största utsläppskällan av växthusgaser i VA-sektorn. Trots detta har utsläppen hittills varit svåra att kvantifiera, eftersom de varierar kraftigt över tid och plats.

- Det är dags att installera mätutrustning nu, för att ta reda på den faktiska klimatpåverkan, säger David Gustavsson, forskningsledare på VA SYD och Sweden Water Research och en av initiativtagarna till det nya initiativet.

Tidigare studier visar att lustgasutsläppen varierar kraftigt under och mellan år. Slutsatsen är att utsläppen behöver mätas kontinuerligt för att vi ska kunna estimerar och minska utsläppen.

Nu lanseras en ny hemsida som ska snabba på processen. Sidan samlar kunskap, vägledning och verktyg för att stötta aktörer i arbetet med att mäta och minska utsläppen.

- Vi vill skapa en gemensam förståelse och driva på omställningen mot en mer klimatneutral VA-sektor, säger David Gustavsson.

Enligt EU:s nya avloppsdirektiv ska lustgasutsläppen från kommunala avloppsreningsverk över 10 000 personekvivalenter (pe) övervakas och utsläppen av växthusgasutsläppen från avloppsreningen minska.

Inom kommunal avloppsrening är inköp av mätutrustning och implementering av utsläppsminskande driftstrategier ofta en väldigt billig åtgärd för att minska klimatavtrycket från VA.

- Det här är ett område där vi kan göra stor skillnad med relativt små medel, säger David Gustavsson.

Initiativets mål är att:

- Accelerera implementering av kontinuerlig mätning på många reningsverk för att kunna kvantifiera och minska utsläppen av lustgas
- Skapa gemensam förståelse av mätmetoder, utsläppsminskande åtgärder och utnyttjande av digitala analysverktyg

Bakom satsningen står ett nätverk som startade 2023 under ledning av Stockholm Vatten och Avfall och VA SYD. Under 2024 fick projektet ytterligare kraft genom finansiering från Impact Innovation-programmet Water Wise Societies. Projektet drivs idag av Chalmers, Gryaab, IVL Svenska Miljöinstitutet, Lunds universitet, Stockholm Vatten och Avfall, Sweden Water Research, VA SYD och Veolia Water Technologies.

2025-06-26 Norra Halland

Debatt: Bränn inte bort viktiga näringsämnen (Slam)

Det är dags att tänka långsiktigt och välja metoder som både gynnar miljön, det lokala jordbruket och invånarnas ekonomi, skriver debattören.

Kungsbacka kommun planerar att bygga ut sitt reningsverk för nästan två miljarder kronor, och en del av förändringen verkar vara att gå från kalkstabilisering av slammet till att bränna det. Detta sägs minska läkemedelsrester, men det innebär också att vi kastar bort viktiga resurser istället för att återföra dem till kretsloppet.

Som lantbrukare vet jag att slammet innehåller värdefull fosfor, mull och kalk, som är nödvändiga för att upprätthålla bördiga jorدار. Men när slammet förbränns blir fosfor svårlöst i askan, vilket gör den betydligt svårare att använda som gödning. Dessutom förlorar vi den jordförbättrande effekten av organiskt material och kalk, som annars hade bidragit till bättre markstruktur och ett stabilare pH-värde.

Det påstås ibland att förbränning minskar klimatpåverkan, men om slammet istället hanteras genom kompostering eller kalkstabilisering kan växthusgasutsläppen bli lägre. Dessutom slipper vi de höga energikostnaderna och utsläppen som kommer från att torka och bränna slammet.

Om kommunen verkligen vill göra en insats för miljön borde den istället satsa på biogasproduktion, kalkstabilisering eller kompostering. Det skulle ge en mer cirkulär och hållbar lösning, där näringsämnena återförs till jorden istället för att brännas bort.

2025-08-27 Cirkulation

Slamhantering i förändring (Gryaab)

EU-länderna kan fortsätta att använda slam på åkrarna enligt det reviderade avloppsdirektivet. För svensk del ser det ut som om slamcertifieringssystemet Revaq därmed är ohotat samtidigt som det finns stort intresse för nya återvinningsmetoder.

Revideringen ingår som en del i EU:s handlingsplan för nollförorening av luft, vatten och mark. Planen är i sin tur ett led i att genomföra den gröna given.

- Vi är mycket nöjda med de flesta delarna i direktivet, bland annat skrivningarna om slamhantering i artikel 20. Slammet ska hanteras enligt avfallshierarkin, vilket de nordiska länderna redan gör. Det innebär för det första uppströmsarbete och att förebygga utsläpp av miljögifter, för det andra att använda slam av hög kvalitet på åkermark, för det tredje återvinning av åtminstone fosfor, och därefter använda det som anläggningsjord, enbart energiutvinning och i sista hand lägga det på deponi, berättar Anders Finnson, miljöexpert och EU-samordnare på Svenskt Vatten. Han är även ordförande i styrgruppen för slamcertifieringssystemet Revaq.

Enligt artikel 30 ska det göras en utvärdering 2033 om det är möjligt och lämpligt att även införa återanvändnings- och återvinningskvoter för kväve från avloppsvatten och slam. Ungefär tio medlemsländer använder 40 procent eller mer av sitt slam på åkermark. I Tyskland förbränns huvuddelen av slammet och 2029 måste fosfor börja återvinnas ur askan. I Belgien går 15 procent till jordbruket, resten förbränns för cementproduktion. 2021 använde Danmark 76 procent i jordbruket medan 23 procent av slammet förbrändes i avvaktan på fosforåtervinning. I Sverige gick 2024 52 procent till jordbruk, varav 82 procent var Revaq-certifierat.

Ryaverket tar emot avloppsvatten från drygt 800 000 personer från Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille. Sedan 2019 är även Bollebygd delägare.

- År 2024 producerades 54 000 ton slam, varav 14 600 ton TS. Vi är Revaq-certifierade och 10 374 ton TS går till jordbruket. Efterfrågan har ökat. Tidigare gick 50 - 60 procent till åkermark, nu är det mellan 70 - 90 procent sedan flera deponier har infört lokal egen rening med kolfilter, säger Susanne Tumlin, som är utvecklingsansvarig på Gryaab.
- Ryaverket är ett av de 15-tal avloppsreningsverk med mer 150 000 pe anslutna som enligt avloppsdirektivet ska införa kvartär rening senast 2045. Minst 80 procent minskning av vissa ämnen krävs. Vårt kunskapsläge är gott. Vi har genomfört flera försök de senaste åren med bland annat ozon och granulerat aktivt kol (GAK). Vi har också tittat på bästa plats för reningen och hur man bygger ut anläggningen, fortsätter hon.

2025-08-28 Cirkulation

Kommunala VA-bolag bland de drabbade av hackerattacken på Miljödata (Gryaab)

Kommunala VA-bolag bland de drabbade av hackerattacken på Miljödata Kommunala förvaltningar i Kalmar, Karlstad, Luleå och nu också Göteborg finns bland de flera hundra som har drabbats av den cyberattack som leverantören Miljödata utsatts för. Nu sällar sig kommunala VA-bolaget Gryaab i Göteborg till den skaran.

Redan den 23 augusti upptäckte Miljödata hackerattacken i sina system. De isolerade systemen omedelbart vilket innebär att de inte går att nå för användarna. Den 26 augusti bekräftade Miljödata offentligt att de har blivit utsatta för en utpressningsattack.

Hotaktören har ställt krav på lössumma. Enligt uppgifter till media handlar det om 1,5 bitcoin, motsvarande 1,5 miljoner kronor. Leverantören har inte haft dialog med hotaktören. Miljödata levererar system för hantering av ärenden inom arbetsrätt, rehabilitering, läkarintyg med mera. För närvarande finns 250 stycken anmälningar inne hos Integritetsskyddsmyndigheten, IMY. Däribland 164 kommuner och fyra regioner. 80 procent av landets kommuner använder Miljödata. Systemen innehåller ofta känsliga

personuppgifter för anställda som nu kan ha läckt. Det kan gälla både nuvarande och tidigare anställda.

Som flera andra fick Gryaab på måndagen den 25 augusti information om att Göteborgs Stads leverantör Miljödata hade blivit utsatta för ett cyberangrepp. I Göteborgs fall levererar Miljödata rehabiliteringssystemet Adato som innehåller information om medarbetares rehabilitering. De lagrar även information från Göteborgs stads tidigare system för tillbud och arbetsskador som Gryaab kan ha använt. Uppgifterna i Göteborgs stads system berör personer anställda från 2008–2021. I Adato finns information om de som anställts i just Göteborgs stad sedan 2008. Även vissa personuppgifter på anställda som inte har ett rehabiliteringsärende finns i Adato.